

Elevene har rett til en trygg og inkluderende russefeiring

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Dette gjelder også for elever i videregående skole, både før og under russefeiringen.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 07.11.2023

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Overordnet del 3.3.1

Skjer det noe under eller i planleggingen av russefeiringen som gjør at en elev ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen, skal skolen ta tak i dette.

Mange elever opplever å bli ekskludert før og under russefeiringen. Dette er eksempler på krenkelser som skolen skal ha nulltoleranse for. I tillegg må skolen jobbe forebyggende for at alle skal ha et trygt og godt skolemiljø.

Kompetansepakke om trygt og godt skolemiljø skal bidra til at ansatte og ledere i skolen utvikler kompetansen og praksisen sin om trygt og godt skolemiljø.

Her kan du lese om hvordan fylkeskommunene i Rogaland og Trøndelag jobber for en inkluderende russefeiring:

Rogaland: En felles strategi for russefeiringen

I 2019 publiserte Sør-Vest politidistrikt, Rogaland fylkeskommune og Universitetet i Stavanger en rapport om forebyggende arbeid og erfaringer med russeren. Dette ble starten på arbeidet med en inkluderende russetid i Rogaland. Her kan du lese om hvordan de har fulgt opp med aktivt nettverksarbeid og konkrete tiltak.

Rogaland fylkeskommune har etablert en sentral tiltaksgruppe som skal forme og følge opp en strategi for russeferieningen i Rogaland. I tiltaksgruppen er det representanter fra russ, rektorer, mobbeombud, Sør-Vest politidistrikt, SLT, PPT, Læringsmiljøsenderet og Rogaland fylkeskommune.

Et sentralstyre som består av åtte russepresidenter fra skoler fra nord til sør i fylket, er en referanse for den sentrale tiltaksgruppen. De møtes jevnlig gjennom året.

Det er også etablert lokale nettverk. Dette er samlinger for skolene, politikontakter, SLT og andre inviterte. Skolene deles i regionale grupper og nettverket har som mål å dele erfaringer og tiltak som gjør russeferieningen mer trygg og inkluderende. Nettverket møtes ofte i vårhalvåret for å kunne støtte hverandre i arbeidet rundt russeren.

Les mer om tiltaksgruppen og arbeidet deres

Den sentrale tiltaksgruppen arbeider etter to spor:

1. Det kortsiktige arbeidet har som mål å følge opp årets russefeiring gjennom å støtte skolen, russestyrene og foreldre for en best mulig feiring det aktuelle skoleåret.
2. Det langsiktige arbeidet har som mål å bidra til en endring av feiringen til en avgangsmarkering som inkluderer alle elever og reduseres i omfang ev. flyttes.

Det kortsiktige arbeidet har kommet godt i gang. Her er eksempler på tiltak:

- Styringsdokument med årshjul
Tiltaksgruppen har utarbeidet et styringsdokument med utkast til et årshjul. Hver skole tilpasser årshjulet til eget arbeid, og setter inn felles arrangementer som styrker samhold og inkludering på skolen.
- Avtale mellom skolen og russeren
Det er utarbeidet et forslag til en avtale mellom skolen og russeren. Avtalen er et utgangspunkt, og vil være ulik fra skole til skole etter drøftinger mellom russestyre og ledelsen på skolen.
- Informasjonsmateriell

- Rogaland fylkeskommune har laget nettsiden [Rogalandsruss](#) der de blant annet deler en «[Samtaleguide for foreldre](#)». Guiden er laget i samarbeid med Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Det er også laget en presentasjon til bruk på foreldremøter.
- Det er også laget [strykemerker](#) som russeren kan bruke på russetidressen sin. Det ene merket inneholder en QR-kode der russeren føres direkte til hjelpetelefoner og ressursider de kan bruke hvis de står i uønskede situasjoner. Det andre er et symbol på russens ønske om en trygg og inkluderende russetid.

Trøndelag: Felles føringer for en inkluderende russetid

I Trøndelag har en bredt sammensatt arbeidsgruppe jobbet frem felles føringer for en inkluderende russetid. Her kan du lese om prosessen og om hvordan de videregående skolene skal bidra i arbeidet.

Sommeren 2022 oppnevnte fylkesdirektøren en arbeidsgruppe med representanter fra Elevorganisasjonen, Ungdommens fylkesutvalg, mobbeombudet i Trøndelag, skoleledere og avdeling utdanning og kompetanse i fylkeskommunen. Arbeidsgruppen ble etablert etter et politisk vedtak om å jobbe med trygg russetid i Trøndelag.

Arbeidsgruppen hentet inspirasjon fra blant andre Rogaland fylkeskommune og Ombudet for barn og unge i Viken, før de utarbeidet et forslag til føringer. Føringene ble sendt på høring i november til alle de videregående skolene, kommunene, politiet, elev- og lærlingombudene, Elevorganisasjonen og Ungdommens fylkesutvalg. Forslaget ble også presentert for elever og ansatte fra alle de videregående skolene på en elevdemokrati- og skolemiljøsamling.

Etter høringsrunden ble det endelige utkastet til føringer behandlet av Ungdommens fylkesutvalg, før politisk behandling av hovedutvalg for utdanning i Trøndelag fylkeskommune. Nå skal fylkeskommunen og de videregående skolene jobbe med å implementere/ iverksette føringene.

Føringer for en inkluderende russetid i Trøndelag

- Årshjul
Alle videregående skoler skal utarbeide et årshjul for arbeidet med å bidra til

en inkluderende russetid. I føringene er det laget et forslag til hvordan et slikt årshjul kan se ut. Her er det blant annet lagt stor vekt på aktiviteter som samarbeid mellom skoleledelsen, skolemiljøutvalget, elevrådet, russestyret, foresatte, kommunen, politiet og andre aktuelle aktører. I årshjulet ligger det også forslag om at skoleeier gjennomfører to fellesmøter med russepresidentene i løpet av skoleåret.

- Avtale mellom skolen og russen
I føringene ligger det et forslag til avtale mellom skolen og russen. Her kan det blant annet stå noe om russedåp, skolemiljø, inkludering i russetiden, regler på skolen, og regulering av kommersielle aktører.
- Foreldremøter
Grunnskolene bør ha russetid som tema på foreldremøtet på 10. trinn.

Skolen har en aktivitetsplikt

For å sikre elevene rett til et trygt og godt skolemiljø har skolen plikt til å:

1. følge med på at elevene har et trygt og godt skolemiljø
2. gripe inn mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
3. varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
4. undersøke saken snarest
5. lage en aktivitetsplan og sette inn egnede tiltak for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø

[Les mer om aktivitetsplikten](#)

Her finner du [en plakat](#) om rettighetene og pliktene knyttet til et trygt og godt skolemiljø.

Elever kan melde saken til statsforvalteren

Elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø, bør si ifra til rektor eller en som jobber på skolen. I de fleste tilfeller finner skolen gode løsninger sammen med elevene og foreldrene.

Hvis det ikke blir bedre, eller tiltakene ikke er gode nok, kan eleven melde saken til statsforvalteren. Statsforvalteren vurderer da om skolen har oppfylt aktivitetsplikten sin, og kan vedta hva skolen skal gjøre

for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø.

Hva loven sier

Kapittel 9 A i opplæringsloven skal bidra til at elevene har det trygt og godt på skolen, slik at elevene trives og kan lære best mulig. Reglene gir eleven en individuell rett og inneholder en fremgangsmåte for hvordan skolen og statsforvalteren skal behandle sakene på best mulig måte.